

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання науково-методичної
ради Тернопільського ОКППО
від 05 вересня 2025 року № 05

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Тернопільського ОКППО
Олександр ПЕТРОВСЬКИЙ
05 вересня 2025 року



**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**«РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
КЕРІВНИКА (ДИРЕКТОРА) ЗДО»**

Розробник програми	Зубаль Ірина Миколаївна, методист відділу початкової та дошкільної освіти ТОКППО
Найменування програми	Розвиток професійних компетентностей керівника (директора) ЗДО
Цільова група	Керівники (директори) закладів дошкільної освіти
Мета програми	Представити сучасний зміст освіти в Україні та освітнього менеджменту; поглибити соціально-гуманітарні, науково-методичні та професійні знання керівників (директорів) закладів дошкільної освіти; ознайомити із сучасними педагогічними та психологічними аспектами професійної діяльності; формувати навички вибору змісту та форм навчання на основі різниці між наявними та необхідними професійними компетентностями; формувати навички використання інформаційно-комунікаційних технологій.
Напрямок програми	Розвиток професійних компетентностей відповідно до Професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки від 25 вересня 2021 №620-21 та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами)
Обсяг програми	120 годин (чотири кредити ЄКТС)
Форма підвищення кваліфікації	Очна, змішана, дистанційна з використанням дистанційних технологій в синхронному або асинхронному режимах
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться	Загальні компетентності: громадянська, соціальна, культурна, цифрова, підприємницька, етична. Професійні компетентності: здоров'язбережувальна, проєктувальна, операційне управління закладом дошкільної освіти, організаційно-методична, комунікативна, здатність до навчання впродовж життя, інформаційно-комунікаційна, лідерська, емоційно-етична, стратегічне управління та розвиток закладу дошкільної освіти, стратегічна комунікація, нормативно-правова.
Основні завдання програми	Ознайомити цільову аудиторію зі змістом, структурою, компонентами Державного стандарту дошкільної освіти, підготувати до його імплементації в практичну діяльність; сприяти формуванню та розвитку професійних компетентностей керівників (директорів) закладів дошкільної освіти; формувати знання, уміння і навички, необхідні для виконання керівниками (директорами) трудових функцій, формувати готовність керівників (директорів) ЗДО до постійного професійного розвитку.
Строки виконання програми	2026 рік
Графік освітнього процесу	Відповідно до плану-графіка підвищення кваліфікації педагогічних працівників
Кадрове забезпечення програми	Брик Р.С., доцент кафедри менеджменту і методології освіти, кандидат педагогічних наук; Колодійчук О.Я., в.о. завідувача кафедри змісту і методик навчальних предметів, доцент; Корицька Г.Р., доцент кафедри змісту і методик навчальних

	предметів, кандидат філологічних наук; Гайда В.Я., доктор філософії, викладач кафедри змісту і методик навчальних предметів; Кавецький В.Є., в.о. завідувача кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, доцент, кандидат педагогічних наук; Жизномірська О.Я., доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, кандидат психологічних наук; Зубаль І.М., методист відділу дошкільної та початкової освіти; Мельничук Р.Б., методист відділу дошкільної та початкової освіти; Глядик М.Б., методист, в.о. завідувача обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти; Мочук О.Б., методист центру інформатики, інформаційно-комунікаційних технологій і дистанційної освіти
Додаткові послуги	Можливість проживання у гуртожитку
Місце виконання програми	вул. Громницького, 1, м. Тернопіль (за місцем роботи)
Вартість/безоплатність надання освітньої послуги	Освітні послуги для слухачів курсів надаються безоплатно/ за кошти фізичних та/або юридичних осіб, з інших джерел, не заборонених законодавством; вартість встановлюється на основі затвердженого кошторису.
Мінімальна та максимальна кількість осіб в групі	Відповідно до норм, визначених Статутом інституту
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Очікувані результати навчання	– сформоване уявлення щодо сучасних тенденцій розвитку освіти та суспільства в цілому, врахування їх у власній професійній роботі та особливостей їх використання в освітньому процесі; – систематизовані знання щодо нормативно-правового забезпечення діяльності закладу, який надає послуги з отримання дошкільної освіти; – набуто навички критичного мислення, вирішення професійних задач та проблем на основі наукових принципів та з використанням сучасних підходів; – вміння здійснювати проектування і моделювання власних методичних підходів з метою вдосконалення майстерності та підвищення якості надання послуг для учасників освітнього процесу.
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	https://ippo.edu.te.ua/teaching/pidvishhennya-kvalifikacii/osvitni-programi-2026

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Назва модуля		Зміст навчального модуля	Розподіл годин			
			Разом	Аудиторні	Практичні	Самост. робота
1. Соціально-гуманітарний	Інваріантна складова	1.1. Інклюзивна освіта в умовах реформування галузі освіти в Україні. Безбар'єрність закладу дошкільної освіти.	2	2	-	-
		1.2. Особливості формування безпечного та здорового середовища в закладах освіти у воєнний та післявоєнний час.	2	2	-	-
		1.3. Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації.	2	-	-	2
	Варіативна	1.4. Спецкурси з інших інноваційних програм	4		-	4
	В С Ь О Г О :		10	4	-	6
2. Професійний	Інваріантна складова	2. Загально-професійний				
		2.1. Педагогічна інноватика.	6	2	-	4
		2.2. Сучасна педагогічна психологія.	6	4	-	2
		2.3. Інформаційні та телекомунікаційні технології у діяльності працівників ЗДО.	16	2	2	12
	Варіативна	2.4. Спецкурси з інших інноваційних програм.	8	-	-	8
	Інваріантна складова	2. Фахово-функціональний				
		2.5. Управління сучасним закладом освіти	40	8	-	32
		2.6. Сучасний стан розвитку дошкільної освіти.	6	4	-	2
		2.7. Педагогічна практика.	8	2	-	6
	Варіативна	2.8. Спецкурси з інших інноваційних програм.	8	-	-	8
	В С Ь О Г О :		98	22	2	74

3. Забезпечення безпеки	Інваріантна складова	3. Запобігання унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми				
		3.1. Забезпечення функціонування ефективної системи із унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.	2	-	-	2
		3.2. Діяльність педагогічних працівників щодо запобігання та протидії будь-яким проявам насильства дітей.	2	-	-	2
		3.3. Комплексний підхід до забезпечення безпеки (safeguarding) дітей у ЗДО.	2	2	-	-
		В С Ь О Г О :		6	2	-
4. Діагностико-аналітичний	Інваріантна складова	4. Тренінг «Кращі педагогічні практики реалізації освітніх новацій в дошкільній освіті».	6	—	6	—
		4.1. Інновації у сучасній дошкільній освіті.	2	—	2	—
		4.2. Імплементация нового Закону України «Про дошкільну освіту».	2	—	2	—
		4.3. Круглий стіл «Методична майстерня. Рефлексія професійного розвитку».	2	—	2	—
		В С Ь О Г О :		6	—	6
Р А З О М :		120	28	8	84	

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (ОЧНА ФОРМА)

Назва модуля		Зміст навчального модуля	Розподіл годин			
			Разом	Аудит.	Практ.	Сам. роб.
1. Соціально-гуманітарний	Інваріантна складова	1.1. Інклюзивна освіта в умовах реформування галузі освіти в Україні. Безбар'єрність закладу дошкільної освіти.	2	2	–	-
		1.2. Особливості формування безпечного та здорового середовища в закладах освіти у воєнний та післявоєнний час.	2	2	–	-
		1.3.Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації.	2	-	–	2
	Передбачено за планом:		6	4	-	2
	Варіативна	Тема 1.	2	-	–	2
		Тема 2.	2	-	-	2
	Передбачено за планом:		4	-	-	4
В С Ї О Г О:		10	4	-	6	
2.7.1.Розвиток мовленнєво-комунікативної компетентності педагогічних працівників ЗДО.2. Професійний	Інваріантна складова	Загально-професійний				
		2.1. Педагогічна інноватика.	6	2	–	4
		2.1.1.STEM-освіта як інноваційний підхід до розвитку природничо-математичної освіти в ЗДО.	2	2	–	–
		2.1.2.Використання інноваційних освітніх технологій як засіб пізнавальної діяльності сучасного педагога.	2	–	–	2
		2.1.3.Виклики й можливості професійного розвитку педагогічних працівників.	2	–	–	2
		2.2. Сучасна педагогічна психологія.	6	4	-	2
		2.2.1.Емоційно-етична компетентність як складова професійної компетентності вихователя	2	2	–	–
		2.2.2.Насильство стосовно дитини як суспільне явище. Булінг і мобінг: причини розвитку і превентивні шляхи реалізації.	2	2	–	-
		2.2.3.Психолого-педагогічний супровід здобувачів дошкільної освіти з особливими освітніми потребами.	2	-	–	2
		2.3. Інформаційні та телекомунікаційні технології у діяльності працівників ЗДО.	16	2	2	12
		2.3.1.Етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі:	6	2	–	4

		академічна доброчесність, авторське право, медіаграмотність і цифрова гігієна.				
		2.3.2.Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів.	6	–	2	4
		2.3.3.Цифрова компетентність крівника: від підготовки інтерактивного контенту до персоналізованого навчання.	4	–	–	4
	<i>Варіативна</i>	Тема 1.	2	–	–	2
		Тема 2.	2	-	-	2
		Тема 3.	2	-	-	2
		Тема 4.	2	-	-	2
	Передбачено за планом:		8	–	–	8
	<i>Інваріантна складова</i>	Фахово-функціональний				
		2.5.Сучасна методика дошкільної освіти.	40	8	-	32
		2.5.1.Програми розвитку дітей дошкільного віку в ЗДО.	4	2	–	2
		2.5.2. Формування особистісної компетентності дитини в сучасному вимірі дошкілля.	2	2	–	-
		2.5.3. Сучасні підходи до формування мотивації та організації пізнавальної діяльності дітей.	2	2	–	-
		2.5.4. Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу та громади.	2	2	–	-
		2.5.5.Педагогічна рада закладу дошкільної освіти як центр професійного зростання педагогів.	2	–	–	2
		2.5.6.Кадрова автономія як шлях до ефективного менеджменту закладу освіти.	4	–	–	4
		2.5.7.Особливості управління педагогічним колективом в освітньому закладі.	2	–	–	2
		2.5.8.Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗДО.	4	–	–	4
		2.5.9.Трансформація колективу в команду. Роль керівника ЗДО у формуванні команди.	2	–	–	2
		2.5.10.Педагогічний маркетинг у професійній діяльності керівника ЗДО.	2	–	–	2
		2.5.11.Тайм-менеджмент як засіб удосконалення професійної діяльності педагога.	2	-	–	2

		2.5.12. Особливості змісту освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва» та реалізація напрямку «Дитина у світі мистецтва. Хореографія».	2	–	–	2
		2.5.13. Модель сучасного вихователя через призму професійного стандарту.	2	-	–	2
		2.5.14. Діяльність керівника закладу дошкільної освіти щодо організації та забезпечення інклюзивного навчання здобувачів дошкільної освіти з особливими освітніми потребами.	2	-	–	2
		2.5.15. Порядок організації харчування дітей в закладах дошкільної освіти.	2	–	-	2
		2.5.16. План роботи як основа якості діяльності ЗДО.	2	–	–	2
		2.5.17. Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку.	2	–	–	2
		2.6. Сучасний стан розвитку дошкільної освіти.	6	4	-	2
		2.6.1. Доступна та якісна дошкільна освіта. Умови реалізації Державного стандарту дошкільної освіти (БКДО 2021).	2	2	–	–
		2.6.2. Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини.	2	2	–	-
		2.6.3. Сучасні дослідження в галузі дошкільної освіти. Методика ECERS-3.	2	–	-	2
		2.7. Педагогічна практика.	8	2	-	6
		2.7.1. Освітнє середовище ЗДО.	2	2	-	-
		2.7.2. Діяльнісний підхід в дошкільній освіті.	2	-	-	2
		2.7.3. Перша допомога та медичне обслуговування дітей.	2	-	-	2
		2.7.4. Розвиток мовленнєво-комунікативної компетентності керівників ЗДО.	2	-	-	2
	Передбачено за планом:		54	12	2	40
	Варіативна	Тема 1.	2	–	–	2
		Тема 2.	2	-	-	2
		Тема 3.	2	-	-	2
		Тема 4.	2	-	-	2
	Передбачено за планом:		8	–	–	8

			98	22	2	74
	В С Ь О Г О:					
3. Забезпечення безпеки	Інваріантна складова	3. Запобігання унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми	6	2	—	4
		3.1. Забезпечення функціонування ефективної системи із унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.	2	2	—	-
		3.2. Діяльність педагогічних працівників щодо запобігання та протидії будь-яким проявам насильства дітей.	2	-	—	2
		3.3. Комплексний підхід до забезпечення безпеки (safeguarding) дітей у ЗДО.	2	-	—	2
	В С Ь О Г О:		6	2	—	4
	4. Діагностико-аналітичний	Інваріантна складова	4.Тренінг «Кращі педагогічні практики реалізації освітніх інновацій у дошкільній освіті»	6	—	6
4.1. Інновації у сучасній дошкільній освіті.			2	—	2	—
4.2. Імплементация нового Закону України «Про дошкільну освіту».			2	—	2	—
Круглий стіл «Методична майстерня. Рефлексія професійного розвитку».			2	—	2	—
Передбачено за планом:		6	—	6	—	
В С Ь О Г О:		6	—	6	—	
Р А З О М:			120	28	8	84

ЗМІСТ (очна форма навчання)

Модуль 1. Соціально-гуманітарний

Тема 1.1. *Інклюзивна освіта в умовах реформування галузі освіти в Україні. Безбар'єрність закладу дошкільної освіти.*

Професійний розвиток педагогів ЗДО в умовах розбудови інклюзивного освітнього середовища з дотриманням принципів рівності, дитиноцентризму, універсального дизайну та індивідуалізації навчання. Удосконалити професійні вміння педагогів ЗДО до формування змісту навчання з використанням адаптації та модифікації як фізичного, так і емоційно-психологічного безпечного освітнього середовища для здобувачів освіти, творчо застосовуючи у практичній діяльності інноваційні освітні технології, нетрадиційні підходи до організації інклюзивного навчання, поєднуючи корекційну та розвивальну складову.

Тема 1.2. *Особливості формування безпечного та здорового середовища в закладах освіти у воєнний та післявоєнний час.*

Актуальні підходи до формування безпечного та здорового освітнього середовища в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану та в післявоєнний час. Нормативно-правові засади забезпечення безпеки учасників освітнього процесу в ЗДО відповідно до чинного законодавства України. Особливості організації безпечного освітнього простору, функціонування укриттів та алгоритми дій педагогічних працівників і дітей під час повітряної тривоги. Вимоги до санітарно-гігієнічних умов перебування дітей у закладах дошкільної освіти та безпечного використання іграшок. Підходи до підготовки персоналу і вихованців ЗДО до дій в умовах надзвичайних ситуацій та перебування в захисних спорудах. Рекомендації щодо психологічного супроводу дітей дошкільного віку та організації змістовної діяльності в

укриттях з урахуванням вікових особливостей. Ризики інформаційного середовища та напрями формування інформаційної безпеки й цифрової грамотності дітей дошкільного віку. Практичні рекомендації для педагогів і батьків щодо безпечного використання гаджетів та інтернету дітьми віком 4–6 років. Практико-орієнтовані завдання, приклади організації освітньої діяльності та рекомендації, спрямовані на впровадження набутих знань у практику роботи закладів дошкільної освіти.

Модуль 2. Професійний

Тема 2.1. Загально-професійний

2.1. Педагогічна інноватика.

2.1.1. STEM-освіта як інноваційний підхід до розвитку природничо-математичної освіти в ЗДО.

STEM-освіта як інноваційний підхід до розвитку природничо-математичної освіти в закладах дошкільної освіти. Актуальність упровадження інтегрованих моделей STEM, STEAM та STREAM у ЗДО в умовах цифрового суспільства. Сутність цих підходів та їхні можливості для формування в дітей основ наукового мислення, дослідницьких умінь і креативності. Педагогічні умови реалізації STEM/STEAM/STREAM через ігрову, дослідницьку та проєктну діяльність. Особлива увага - роль мистецького (А) та мовленнєвого (R) компонентів у розвитку творчості та комунікації дошкільників. Висновок про перспективність інтегрованих моделей STEM, STEAM та STREAM для модернізації природничо-математичної освіти в дошкільлі. Ключові слова: STEM-освіта, STEAM-освіта, STREAM-освіта, дошкільна освіта, інтегроване навчання.

Тема 2.2. Сучасна педагогічна психологія

2.2.1. Емоційно-етична компетентність як складова компетентності вихователя.

Емоційно-етична компетентність як важливою складовою професійної майстерності вихователя. Сутність емоційно-етичної компетентності керівника (директора) закладу дошкільної освіти та її роль у формуванні позитивного освітнього середовища.

Значення емоційних і морально-етичних навичок у педагогічній діяльності, їхній вплив на взаємодію з дітьми, батьками та колегами. Сучасні підходи до розвитку таких компетентностей у професійній підготовці педагогів, а також їхня практична реалізація в умовах ЗДО.

2.2.2. Насильство стосовно дитини як суспільне явище. Булінг і мобінг: причини розвитку і превентивні шляхи реалізації.

Комплексний аналіз та вивчення проблеми дитячого насильства в сучасному суспільстві як соціального явища, формування суспільної відповідальності за захист прав дитини та вироблення ефективних механізмів профілактики насильства. Визначення соціально-психологічних причин виникнення і розвитку булінгу та мобінгу, Форми психологічного та соціального тиску, що набули значного поширення в освітньому середовищі. Основні види насильства щодо дітей, їхні соціально-психологічні передумови, фактори ризику. Наслідки насильства для психічного та соціального розвитку дитини.

. Обґрунтування ефективних превентивних заходів щодо їх попередження. Міжнародні та нормативно-правові механізми захисту прав дитини. Сучасні превентивні підходи, що передбачають формування безпечного освітнього середовища, розвиток культури ненасильницької комунікації. Практичні шляхи профілактики та формування безпечного середовища в закладах дошкільної освіти.

Тема 2.3. Інформаційні та телекомунікаційні технології у діяльності працівників ЗДО

2.3.1. Етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі: академічна доброчесність, авторське право, медіаграмотність і цифрова гігієна.

Відповідальне та безпечне використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі. Дотримання академічної доброчесності та вимог законодавства України під час

створення та модифікації електронних освітніх ресурсів. Використання даних, згенерованих цифровими сервісами для прийняття рішень щодо освітнього процесу.

Маніпуляційні технології та пропаганда в інтернет-середовища. Оцінювання достовірності даних і надійності цифрових джерел і ресурсів: як розпізнавати «галюцинації» нейромереж; уникати маніпуляцій та захищати свої персональні дані під час взаємодії з ШІ. Базові принципи функціонування технологій штучного інтелекту, що дає змогу критично оцінювати результати їх застосування та усвідомлювати межі використання ШІ в освітній практиці.

2.3.2. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів.

Поняття генеративного штучного інтелекту — різновиду штучного інтелекту, здатного створювати новий освітній контент, зокрема тексти, візуальні матеріали та програмний код. Можливості, переваги та виклики створення електронних освітніх ресурсів.

Використання спеціалізованих сервісів Chalkie.ai, Worksheets.ai, Padlet TA для створення інтерактивних робочих аркушів, а також NotebookLM для роботи з навчальними матеріалами, аналізу джерел інформації, систематизації даних та підтримки аналітичної діяльності педагога. Порівняння платформ Gemini та ChatGPT, що розглядаються як приклади генеративного штучного інтелекту, який функціонує на основі розмовних запитів і забезпечує інтерактивну взаємодію з користувачем. Створення Gem-ботів (персоналізованих помічників у середовищі Gemini), які дають змогу налаштовувати сценарії роботи з освітнім контентом.

2. Фахово-функціональний

Тема 2.5. Сучасна методика дошкільної освіти.

2.5.1. Програми розвитку дітей дошкільного віку в ЗДО.

Нормативно-правове та методичне забезпечення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Основні і парціальні програми розвитку дитини дошкільного віку, схожість і різниця у змісті і у реалізації програм розвитку дітей дошкільного віку в освітньому процесі. Популярні програми і критерії вибору для закладу. Переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. Інноваційні підходи при апробації авторських чи експериментальних програм розвитку дітей дошкільного віку. Орієнтири педагога при виборі індивідуальної траєкторії розвитку дитини.

2.5.2. Формування особистісної компетентності дитини в сучасному вимірі дошкілля.

Сучасний стан дошкільної освіти: реалії, виклики та перспективи. Створення оптимальних умов щодо формування особистісної компетентності дитини дошкільного віку та керівника (директора) ЗДО. Формування професійних компетентностей особистості педагога в закладі дошкільної освіти.

Позитивний вплив керівника (директора) ЗДО на самосвідомість, світогляд, ціннісні орієнтації дитини дошкільного віку. Основні аспекти «вільного» саморозкриття дитини дошкільного віку в групі за допомогою різних інновацій під доброзичливим керівництвом дорослого. Матеріал може бути використаний педагогами, вихователями, асистентами вихователів, методистами та керівниками закладів дошкільної освіти щодо формування особистісної компетентності дитини дошкільного віку та особистістю дорослого в умовах сучасних викликів.

2.5.3. Сучасні підходи до формування мотивації та організації пізнавальної діяльності дітей.

Ключові аспекти мотивації як обов'язкової умови сучасного освітнього процесу. Сутність базових понять мотиваційного процесу, види мотивації в освіті та їх характерні риси. Дієві стратегії перетворення учня з пасивного слухача на активного учасника освітнього процесу.

Особливості формування позитивної мотивації навчання. Фактори впливу на мотивацію. Шляхи формування мотивації до навчання в учнів та підвищення їх навчальних досягнень.

Мотивація педагога як запорука ефективного навчання. Формування власних підходів залученості сучасних учнів до освітнього процесу.

Лекція для педагогів-практиків та всіх, хто прагне зробити процес здобуття знань захопливим та результативним.

2.5.4. Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу та громади.

Сучасна модель управління освітою. Філософія педагогіки партнерства. Перехід від авторитарного стилю спілкування до діалогу, довіри та спільної відповідальності. Трикутник партнерства: динаміка взаємин «педагог – дитина – батьки». Вибудовування рівноправні стосунки, де голос кожного учасника є почутим. Інтеграція закладу освіти в територіальну громаду: роль закладу дошкільної освіти як соціокультурного центру. Співпраця з місцевим самоврядуванням, бізнесом та громадськими організаціями. Інструменти ефективної комунікації: від традиційних батьківських зборів до сучасних цифрових платформ, спільних проєктів та волонтерських ініціатив.

Тема 2.6. Сучасний стан розвитку дошкільної освіти.

2.6.1. Доступна та якісна дошкільна освіта. Умови реалізації Державного стандарту дошкільної освіти (БКДО 2021).

Базовий компонент дошкільної освіти: мета, завдання і основні принципи. Цінності дошкільної освіти. Компетентності, як ключові критерії оцінки ефективності та якості освіти в ЗДО. Компетентності, що формуються у дитини в різних видах діяльності за освітніми напрямками: «Особистість дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Дитина в природному довкіллі», «Гра дитини», «Дитина в соціумі», «Мовлення дитини», «Дитина у світі мистецтва».

Умови для формування ключових компетентностей дитини. Особистий досвід як важлива дидактична одиниця для розуміння особливостей розвитку дитини. Матеріал може бути використаний педагогами, методистами та керівниками закладів дошкільної освіти при упровадженні Базового компонента дошкільної освіти в педагогічну практику.

2.6.2. Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини.

Нормативно-правова база щодо забезпечення наступності між дошкільною і початковою освітою в реалізації Державного стандарту дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти) та Державного стандарту початкової освіти. Методичні рекомендації щодо проведення спільних заходів з питань наступності для дітей старших дошкільних груп закладів дошкільної освіти та 1-х класів закладів загальної середньої освіти: дотримання безпеки в закладах освіти, інновації в освітньому процесі, які мають бути системними та сприятимуть успішному переходу від дошкільної освіти до початкової школи в контексті Нової української школи.

Алгоритм дій щодо забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою для фахівців та батьків вихованців щодо початку систематичного навчання дитини в закладі освіти та новий інструментарій оцінювання готовності дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи «Чарівні перетворення», рекомендованими МОН України для використання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Тема 2.7. Педагогічна практика.

2.7.1. Освітнє середовище ЗДО

Проектування та організація сучасного розвивального простору в закладах дошкільної освіти. Створення середовища, що стимулює самостійність дитини, відповідає вимогам Базового компонента та забезпечує психологічний комфорт у складні часи. Філософія «Дитина в центрі»: організація освітнього простору, який належить дітям (доступність іграшок, висота меблів, мобільність обладнання). Зонування (осередки діяльності): створення та наповнення тематичних центрів: дослідницького, художнього, ігрового, куточка усамітнення та зони тиші. Безпека та інклюзія: універсальний дизайн, що враховує потреби кожної дитини, та особливості організації освітнього простору в укріттях. Природне середовище: вихід за межі

стіл — використання майданчиків, екологічних стежок та «вуличного класу» для повноцінного розвитку.

Модуль 3. Забезпечення безпеки

Тема 3. Запобігання унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми

3.1. *Забезпечення функціонування ефективної системи із унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.*

Запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми дошкільного віку; основні напрями ефективної взаємодії та співпраці з учасниками освітнього процесу; основні аспекти психологічної здатності педагог покращувати освітній процес навчання та проводити заходи щодо унеможливлення будь-яких проявів насильства у закладі дошкільної освіти; перелік умов створення безпечного, освітнього, інклюзивного середовища в групі; порядок реагування керівника закладу та вихователя дошкільної освіти в разі виявлення будь-яких проявів насильства, що чиняться на особистість дошкільного віку; актуальні питання сьогодення та дошкільної освіти й створення психологічного комфорту в закладі дошкільної освіти.

Модуль 4. Діагностико-аналітичний

4. Тренінг «Кращі педагогічні практики реалізації освітніх новацій в дошкільній освіті».

Тема 4.1. *Інновації в сучасній дошкільній освіті*

Трансформація освітнього простору закладу дошкільної освіти. Концептуальні інновації: перехід від «дитиноцентризму» на папері до реальної індивідуальної освітньої траєкторії. Педагогічні технології: STEM/STREAM-освіта: інтеграція природничих наук, технологій, інженерії та мистецтва. LEGO-конструювання: навчання через гру та розвиток системного мислення. Едьютейнмент (Edutainment): концепція навчання як розваги. Сучасні тренди в дошкільній освіті. Дистанційні та змішані форми: цифрові інструменти в роботі з дошкільнятами та комунікації з батьками. Створення сучасного розвивального середовища. Альтернативні заклади дошкільної освіти та авторські методики.

Тема 4.2. *Імплементация нового Закону України «Про дошкільну освіту»*

Новий Закон України про дошкільну освіту: засади державної політики та принципи освітньої діяльності. Нові типи та форми організації освітнього процесу: мобільні заклади дошкільної освіти, центри педагогічної підтримки батьків, мережева форма здобуття дошкільної освіти, тощо. Академічна та фінансова автономія: свобода у виборі програм, планування роботи та управління ресурсами. Зміна статусу педагога: нові підходи до атестації, підвищення кваліфікації та соціальних гарантій. Безпечне та інклюзивне середовище. Законодавчі вимоги до облаштування укриттів, безбар'єрності та забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. Фінансування здобуття дошкільної освіти за принципом «Кошти йдуть за дитиною» з особливими освітніми потребами. Партнерство з громадою та бізнесом: нові механізми фінансування та співпраці в умовах децентралізації.

Круглий стіл «Методична майстерня. Рефлексія професійного розвитку».

Варіативна складова

Модуль 1. Соціально-гуманітарний

Тема 1. Міжнародно-правові стандарти та національне законодавство у сфері дошкільної освіти.

Тема 2. Сучасні тенденції розвитку науки, цивілізаційних змін.

Модуль 2. Професійний

2. 1. Загально-професійний

Тема 1. Міжкультурна комунікація сучасного керівника як важливий чинник успішної педагогічної діяльності.

Тема 2. Освітня реформаторська парадигма (зарубіжний досвід).

Тема 3. Кайдзен-технологія в освітньому процесі.

Тема 4. Використання інструментів фасилітації в освітньому процесі.

2.2. Фахово-функціональний

Тема 1. Фінансова автономія закладу дошкільної освіти.

Тема 2. Особливості освітнього напрямку «Мовлення дитини. Іноземна мова».

Тема 3. Керівник як практик, який уміє рефлексувати та навчатися.

Тема 4 Імідж освітнього закладу як важливий елемент забезпечення якості дошкільної освіти.

Самостійна робота (міжсесійний період)

Модуль 1. Соціально-гумонітарний.

1.3. Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації.

Модуль 2. Професійний

Загально-професійний

2.1. Педагогічна інноватика.

2.1.2. Використання інноваційних освітніх технологій як засіб пізнавальної діяльності сучасного педагога.

2.1.3. Виклики й можливості професійного розвитку педагогічних працівників.

2.2. Сучасна педагогічна психологія.

2.2.3. Психолого-педагогічний супровід здобувачів дошкільної освіти з особливими освітніми потребами.

2.3. Інформаційні та телекомунікаційні технології у діяльності працівників ЗДО.

2.3.1. Етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі: академічна доброчесність, авторське право, медіаграмотність і цифрова гігієна.

2.3.2. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів.

2.3.3. Цифрова компетентність педагога: від підготовки інтерактивного контенту до персоналізованого навчання.

Фахово-функціональний

2.5. Сучасна методика дошкільної освіти.

2.5.1. Програми розвитку дітей дошкільного віку в ЗДО.

2.5.5. Педагогічна рада закладу дошкільної освіти як центр професійного зростання педагогів..

2.5.6. Кадрова автономія як шлях до ефективного менеджменту закладу освіти.

2.5.7. Особливості управління педагогічним колективом в освітньому закладі.

2.5.8. Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗДО.

2.5.9. Трансформація колективу в команду. Роль керівника ЗДО у формуванні команди.

- 2.5.10. Педагогічний маркетинг у професійній діяльності керівника ЗДО.
- 2.5.11. Тайм-менеджмент як засіб удосконалення професійної діяльності педагога.
- 2.5.12. Управлінська компетентність сучасного керівника (директора) закладу дошкільної освіти.
- 2.5.13. Модель сучасного вихователя через призму професійного стандарту.
- 2.5.14. Діяльність керівника закладу дошкільної освіти щодо організації та забезпечення інклюзивного навчання здобувачів дошкільної освіти з особливими освітніми потребами
- 2.5.15. Порядок організації харчування дітей в закладах дошкільної освіти..
- 2.5.16. План роботи закладу як основа якості діяльності ЗДО.
- 2.5.17. Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку.

2.6. Сучасний стан розвитку дошкільної освіти

- 2.6.3. Сучасні дослідження в галузі дошкільної освіти. Методика ECERS-3.

2.7. Педагогічна практика. .

- 2.7.2.. Діяльнісний підхід в дошкільній освіті
- 2.7.3. Перша допомога та медичне обслуговування дітей.
- 2.7.4. Розвиток мовленнєво-комунікативної компетентності педагогічних працівників ЗДО.

Модуль 3. Забезпечення безпеки

3. Запобігання унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми

- 3.2. Діяльність педагогічних працівників щодо запобігання та протидії будь-яким проявам насильства дітей.
- 3.3. Комплексний підхід до забезпечення безпеки (safeguarding) дітей у ЗДО.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) (наказ МОН України від 12.01.2021р. №33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція).

<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

2. Державний стандарт дошкільної освіти (постанова КМУ від 26.11.2025р №1557 «Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти».

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>

3. ECERS-3: Шкала оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти / за ред. Т. Піроженко. Київ : Всеукраїнська асоціація працівників дошкільної освіти, 2021. 92 с.

4. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (наказ МОН України від 16.03.2021р. №1/9-148 «Щодо методичних рекомендацій щодо оновленого Базового компонента дошкільної освіти».

URL: <https://drive.google.com/file/d/1lm9gpwFli0wtOQpUbypyvd75gf7p2Pdr/view>

5. Конституція України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Закон України «Про охорону дитинства» (із змінами, внесеними із Законами України №34438-IX від 14.05.2025р., редакція від 06.07.2025, підстава №4440-IX).

7. Конвенція про права дитини : прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листоп. 1989 р. ; ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лют. 1991 р. № 789-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021

8. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

9. Про дошкільну освіту : Закон України від 06 черв. 2024 р. № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20>

10. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021р. № 755-21. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

11. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» (наказ Міністерства економіки України від 28.09.2021р. № 620-21 (<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025р. №818 «деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2025-%D0%BF#n169>

13. Методичні рекомендації щодо організації дошкільної освіти дітей у 2025/2026 навчальному році (наказ МОН України від 28.08.2025р. №1/17853 -25). <https://drive.google.com/file/d/1mtNwFBKqgoZTAFXg-Lvma6fRR7m-UzGa/view>

14. Перелік освітніх та парціальних програм для Закладів дошкільної освіти у 2025/2026 навчальному році <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1->

15. Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів ([наказ МОН України від 24.03.2016р. №234 \(із змінами згідно з Наказом МОЗ №1371 від 01.08.2022р.\)](#))

16. Абсалямова К. З. Булінг у середовищі школи – соціально-психологічні й особистісні аспекти. 2. Вісник. Харк. Нац. унт імені В. Н. Каразіна. Серія: Психологія. 2013. № 1046. вип. 51. С. 216- 221.

17. Алгоритм дій щодо забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою для фахівців та батьків вихованців щодо початку систематичного навчання дитини в закладі освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/nastupnist/Alhorytm.diy.shchodo.zabezpechennya.nastupnosti.mizh.doshkilnoyu.ta.pochatkovoyu.osvitoyu-03.08.2023.pdf>

18. Андрєєнкова В. Л. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід, Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.

19. Базелюк О. Основні тенденції і виклики цифровізації в освіті. URL: https://www.researchgate.net/publication/365871171_Osnovni_trendi_i_vikliki_cifrovizacii_u_visij_osviti.

20. Барліт О. О. Соціально-педагогічна та психологічна проблема булінгу в освітньому середовищі, Запоріжжя, 2016. 52 с.

21. Бех І. Д. Особистість у просторі виховних інновацій : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.

22. Бібік Н. М. Нова українська школа: концептуальні засади реформування загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2017. 40 с.

23. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти – сходинки наступності. Збірник наукових праць, 2017. № 28. С. 23-27

24. Бутенко В. М. Булінг в шкільному освітньому середовищі, Київ, 2015. 148 с.

25. Вайнер О., Стеценко І. STREAM-освіта дошкільників: виховуємо культуру інженерного мислення. Палітра педагога. 2023. № 5. С. 14–21.

26. Вакун О. В. Особистісно-професійний саморозвиток вихователя закладу дошкільної освіти як показник його фахової компетентності. Імідж сучасного педагога. 2022. № 1(202). С. 37–40. DOI: 10.33272/2522-9729-2022-1(202)-37-40.

27. Васильєва С. А. Реалізація наступності державних стандартів дошкільної та початкової освіти. Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки». 2024. Вип. 28 (57). С. 67.

28. Висновки вебінару «Використання штучного інтелекту для оптимізації діяльності в освітніх закладах». URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/news-2/2025/conclusions-of-the-webinar-using-ai-to-optimize-activities-in-educational-institutions>.

29. Гавриш Н. В. Трансформація освітнього середовища ЗДО: сучасні вектори та рішення. Дошкільна освіта. 2025. № 1. С. 5–12.

- 30.Гайда В. Я. Інноваційні засоби реалізації STEM-навчання. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. № 215. С. 127–131.
- 31.Глазман О. Л. Психологічні особливості учасників булінгу. Психологія. 2016. №5, С. 160-164.
- 32.Головко Д.Ю. Штучний інтелект у діяльності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 73 с.
- 33.Гребьонкін Є. В. Профілактика агресії та насилля в школі, ІваноФранковськ: Фенікс, 2016. 157 с.
- 34.Гречаник С. М., Гречаник Н. В. Емоційно-етична компетентність особистості як психолого-педагогічна проблема. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. Т. 2, №1. С. 44–49. DOI: 32782/apv/2022.1.2.7.
- 35.Грицевич В. С. Нова архітектура дошкілля: розбираємо ключові норми Закону «Про дошкільну освіту». Вихователь-методист закладу дошкільної освіти. 2024. № 9. С. 4–12.
- 36.Грущенко С. І. Мотивація як фактор успіху навчальної діяльності / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди наукова бібліотека, вступ. ст. та бібліограф. ред. Неудачина Т. І., відп. ред. Коробкіна О. Г. Харків: ХНПУ, 2019. 40 с.
- 37.Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі. Навчально-методичний посібник. — К.: Видавнича група «АСК», 2012.
- 38.Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України 21.02.2018р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019р. № 688). URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF)
- 38.Діяльнісний підхід. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%85%D1%96%D0%B4.
- 39.Діяльнісний підхід в початковій школі. Освітній проєкт «На Урок». URL: <https://naurok.com.ua/diyalnisniy-pidhid-v-pochatkoviy-shkoli-415867.html>
- 40.Долинна О. П., Низковська О. В. Планування освітнього процесу в сучасному закладі дошкільної освіти. Київ : МЦФЕР: Освіта, 2024. 144 с.
- 40.Дроздов О. Ю., Живолуп Л. В., Ніжинська О. В., Сухенко Я. В., ; за ред. Я. В. Сухенко. Полтава. ПОППО. 2011. 80 с.
- 41.Дубровська Є., Ясеновська М., Алексєнко М. Насильство в школі: Аналіз проблеми та допомога, якої потребують діти та вчителі у її розв'язанні. Київ, 2009. 36 с.
- 42.Ельконин Д. Б., 2007. Дитяча психологія, Київ: Академія, 384 с.
- 43.Єрмолова Т. В. Булінг як груповий феномен. Сучасна психологія, 2015. №1, с. 65-90

44. Журавель Т. В. Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей.
45. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) в закладах освіти : метод. посіб. / за ред. В. Г. Панка. — Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. — 128 с.
46. Запорожець О. В. Розвиток мислення дошкільників у процесі пізнавальної діяльності. Київ: Освіта, 2015. 256 с.
47. Захист дітей від насильства: нові вимоги та відповідальність учасників освітнього процесу. URL: <https://trost.osv.org.ua/news/1741168807/>.
48. Іллін Є. П. Мотивація і мотиви. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2013. 512 с.
49. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти (додаток до листа МОН України від 19.04.2018р. №1/9 -249).
50. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZS-O-22.05.2024.pdf>
51. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZS-O-22.05.2024.pdf>
52. Інструментарій оцінювання готовності дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи «Чарівні перетворення», інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, методичні рекомендації (лист МОН України від 31.05.2023 №1/1735-23).
53. Карпенко Є.В. Основи психотренінгу: навчальний посібник / Є.В. Карпенко. Дрогобич: Просвіт, 2015. 78 с.
54. Касілова А., Кликова П., Дзякова А. Моя перша подорож безпечним онлайн-простором. Заняття для дітей дошкільного віку (4-6 років). 2021. 16 с.
55. Колупасва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики. Навчально-методичний посібник. — К.: ТОВ «АТОПОЛ», 2016.
56. Колупасва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основи до практики. — К.: АТОПОЛ, 2016. (Класичне видання від провідних експертів України).
57. Концептуально-референтна^[1] Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників.
URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf.
58. Концепція безпеки закладів освіти : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 р. № 301-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
59. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) в Україні. Схвалено розпорядженням КМУ від 5 серпня 2020 р. № 960-р.
60. Концепція цифрової гігієни дітей дошкільного віку : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.05.2025р. №43-р.

61. Косенчук О. Г. Формування компетентностей дитини: наступність дошкільної та початкової освіти. Вісник НАПН України, 2021, 3(2). С.1-6.
62. Кравченко Т. В. STEM-освіта в дошкільному навчальному закладі: теорія і практика. *Дошкільна педагогіка*. 2021. № 4. С. 12–17.
63. Кулешова О. В., Міхеєва Л. В. Булінг в освітньому середовищі: аналіз, шляхи подолання. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2019. № 1. С. 154–158.
64. Лавренко С.О. Наступність дошкільної та початкової освіти у вимірах сьогодення: здобутки та перспективи. Інноваційна педагогіка. Випуск 16. Т. 2. 2019. С. 23-26.
65. Луценко І. В. Дитина з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти. — К.: Слово, 2020.
66. Лушпай Л. І. Булінг як соціально-педагогічна проблема та шляхи її вирішення (на прикладі досвіду середніх загальноосвітніх шкіл Великої Британії), Київ: Перун, 2017. 131 с.
67. Лушпай Л.І. Шкільний булінг як різновид суспільної агресії. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна, 2013. Вип. 33. С.85–88.
68. Маклін А. Мотивуюча школа / пер. з англ., передм. та заг. редакція Т.В. Тадеєвої. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. 480 с.
69. Мальцева О. А. Профілактика жорстокості і агресивності в підлітковому віці. Педагогіка та психологія, 2019. № 7, с. 51-54.
70. Мартинчук О. В. Основи корекційної педагогіки та інклюзивної освіти. — К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2018.
71. Масльонко С. М. Безпека в internet для дошкільників.
72. Методичні рекомендації щодо впровадження дистанційної та змішаної форм навчання в закладах дошкільної освіти : Лист МОН України від 02.04.2022 р. № 1/3845-22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
73. Методичні рекомендації щодо створення безпечного та розвивального освітнього середовища в ЗДО : Лист МОН України від 20.06.2024 р. № 1/11025-24. URL: <https://mon.gov.ua>.
74. Мінна безпека для дошкільнят : посібник для педагогів та батьків / Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ). 2022. URL: <https://bezpeka.unicef.ua>.
75. Московець Л. П., Барда С. І. Чинники впровадження діяльнісного підходу в освітній процес нової української школи. Перспективи та інновації науки. Педагогіка. 2023. № 16 (34). С. 248–260. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/8107/8151>
76. Навчально-методичний посібник «Тренінговий курс з профілактики насильства в шкільному середовищі: форми роботи та можливості організації». URL: <http://www.ippo.if.ua/predmety/ocppsr/media/files/WCU3.pdf>

77. Навчання через гру: огляд доказів. Біла книга. Фонд LEGO, Данія. 2017. С43.
78. Наступність між дошкільною та початковою освітою в умовах НУШ : зб. метод. реком. / уклад. О. В. Коваленко. Харків : Основа, 2022. 120 с.
79. Національна академія наук України. URL:
https://www.researchgate.net/institution/National_Academy_of_Sciences_of_Ukraine..
80. Новіков В. М. Пріоритети якісного розвитку дошкільної освіти. Демографія та соціальна економіка. 2022. №1. С. 142-160.
81. Організація безбар'єрного простору в закладах дошкільної освіти : методичні рекомендації / за ред. Т. О. Піроженко. Київ : Генеза, 2023. 96 с.
82. Орлова В. Експерти розповіли, як захистити себе та дітей в інформаційному просторі під час війни. 2022 URL: <https://www.unian.ua/techno/eksperti-rozpovili-yak-zahistiti-sebe-ta-ditey-v-informaciyному-prostorі-pid-chas-viyni-11744971.html>.
83. Пасічник О. Цифрова компетентність вчителя DigCompEdu. URL:
<https://oksanapasichnyk.wordpress.com/2018/04/07/%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F-digcompedu/>
84. Пасічник О. Цифрова освіта в школах Європи. URL:
<https://oksanapasichnyk.wordpress.com/2020/01/05/%d1%86%d0%b8%d1%84%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%b0-%d0%be%d1%81%d0%b2%d1%96%d1%82%d0%b0-%d0%b2-%d1%88%d0%ba%d0%be%d0%bb%d0%b0%d1%85-%d1%94%d0%b2%d1%80%d0%be%d0%bf%d0%b8/>.
85. Патрикєєва О. О., Софій Н. З. та ін. Асистент вихователя в інклюзивній групі: навчально-методичний посібник. — К., 2019.
86. Пахомова Н. Г. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання. — Полтава, 2018.
87. Підгорна А. Як Штучний Інтелект Змінює Навчання: Нові Можливості для Освітнього Процесу. URL: <https://arbook.info/yak-shtuchnyj-intelekt-zminyuye-navchannya-novi-mozhlyvosti-dlya-osvitnogo-proczesu/>.
88. Піроженко Т. О. Ціннісні орієнтири дошкільної освіти: від теорії до практики саморозвитку дитини. Дошкільне виховання. 2024. № 1. С. 3–9.
89. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII.
90. Про затвердження Технічного регламенту безпечності іграшок : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2018 р. № 151.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/151-2018-%D0%BF#Text>.

91.Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти та обладнання укриттів : лист МОН № 1/8820-23 від 20.06.23

92.Проектування відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку вчителів : методичний посібник / Барладим В. М., Бруяка А. В., Бугаєнко М. А., Гриб'юк О. О., Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Осадчий В. В., Семеріков С. О., Тукало С. М., Шишкіна М. П., Яцишин А. В. / За ред. М. П. Шишкіної, В. В. Коваленко. Київ : ЩО НАПН України, 2025. 196 с.

93.Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми. ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2025-%D0%BF#Text>.

94.Протокол безпеки: алгоритм дій для працівників закладів освіти у разі виникнення надзвичайних ситуацій : ДСНС України. 2023. URL: <https://dsns.gov.ua>.

95.Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. Мельничук В.О., Калашник О.А. Київ «Україна». 2019. 132с.

96.Процедури захисту дітей (Safeguarding Procedures) : міжнародні стандарти для освітніх установ / ЮНІСЕФ Україна. — 2022. Електронне видання.

97.Психологічна підтримка дитини в умовах війни : методичні рекомендації для вихователів / за ред. В. Г. Панка. Київ : Ніка-Центр, 2023. 84 с.

98.Репко І. С., Лєдок М. В. Поняття емоційно-етичної компетентності вчителів: ретроспективний аналіз. Наукові записки Харківської педагогічної академії. 2022. URL: <https://repository.khpa.edu.ua/items/06b00ce0-5441-43ea-a7b2-25a0102b7165>.

99.Робота з оновлення Базового компонента дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/02/22/Dosyahnennya%20ta%20perspektyvy%20rozvytku%20doshkilnoyi%20osvity.pdf>

100.Розвиток системного мислення дошкільників засобами LEGO-конструювання : методичний посібник / за заг. ред. О. В. Коваленко. Київ : Генеза, 2022. 112 с.

101.Розвиток цифрової компетентності педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти галузі знань 01 «Освіта» в системі відкритої післядипломної освіти: збірник освітньо-професійних програм / за заг. ред. С.П.Касьян, С.В.Антошук; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». – Київ, 2019. – 250 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718505/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E%D0%9F%D0%9F%20%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%9A%D0%A2.pdf> (дата звернення: 12.02.2026.).

102.Савченко М.В. До проблеми формування основ життєвої компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету, 2019. №2. URL: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2007.187629>

103.Самко А. М. Цифрова компетентність педагогічного персоналу в системі післядипломної педагогічної освіти. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/3_Samko_213_2021_33_43.pdf.

- 104.Середовище Lumi для створення інтерактивного контенту H5P. URL: <https://ceit.ucu.edu.ua/resursy/instrumenty/interaktyvni-ta-multymedijni-instrumenty/h5p/>.
- 105.Слободянюк Н. «Організація інклюзивного середовища в ЗДО в контексті реформи "Нова українська школа"». Журнал «Дошкільне виховання».
- 106.Соціальна педагогіка. Навчальний посібник., за заг. ред. О. В. Безпальк ; авт. кол.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко та ін. Київ. « Академвидав», 2013. С. 197–209.
-
- 107.Спільно (проект ЮНІСЕФ) : методичні матеріали щодо психологічної підтримки та безпеки дітей раннього віку. URL: <https://spilno.org>.
- 108.Стеценко І. Б. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт : альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників. Київ : Світич, 2021. 144.
- 109.Сучасне інклюзивне середовище в ЗДО: психологічний супровід та вимоги до облаштування: практ. посібник / за ред. Н. В. Гавриш. Харків : Ранок, 2025. 120 с.
- 110.Український правопис. URL : <http://surl.li/dgkzi>.
- 111.Усе про мотивацію / уклад. А. Г. Дербеньова. Харків : Основа, 2012. 207 с.
- 112.Фроленкова Н. Етична культура вихователя закладу дошкільної освіти: педагогічні та психологічні аспекти. Pedagogical Academy Journal. 2025. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1529>.
- 113.Шеремет М. К. Психологічна безпека та безбар'єрність як пріоритети нової системи дошкільної освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2024. Вип. 98. С. 22.
- 114.Шеремет М. К. (ред.) Логопедія. Підручник (рекомендовано для фахівців, що працюють з порушеннями мовлення у дітей з ООП).
- 115.Штучний інтелект — асистент сучасного вчителя : навч. посіб. / [СвітланаДоценко, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк,Тетяна Собченко, Марина Корнієнко].—Х. : Вид-во «Ранок», 2025. — 176 с. — (Серія «Освіта сьогодні»).
- 116.Штучний інтелект — асистент сучасного вчителя : навч. посіб. / [СвітланаДоценко, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк,Тетяна Собченко, Марина Корнієнко].—Х. : Вид-во «Ранок», 2025. — 176 с. — (Серія «Освіта сьогодні»).
- 117.Як домашнє насильство впливає на дитину і як його розпізнати. URL: <https://voices.org.ua/news/yakdomashnye-nasilstvo-vplivaye-na-ditinu-i-yak-jogo-rozpiznati>.
-
- 118.Як розвиваються діти в дошкільному віці. URL: <http://childdevelop.com.ua/articles/develop/9360/>.
- 119.Філоненко М. Психологія спілкування. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с. URL: <https://surl.li/ejzmzu>.
- 120.Філософські аспекти інформаційної війни: правда, маніпуляція та критичне мислення. /Рина В. Дятлова, Тетяна В. Кондратюк-Антонова, Іван М. Цихуляк – <file:///C:/Users/user/Downloads/epg7.7.pdf>

121.H5P: створення інтерактивного контенту без дизайнерів. URL: <https://7sky.ua/blog/h5p-creating-interactive-content-without-designers/>.
